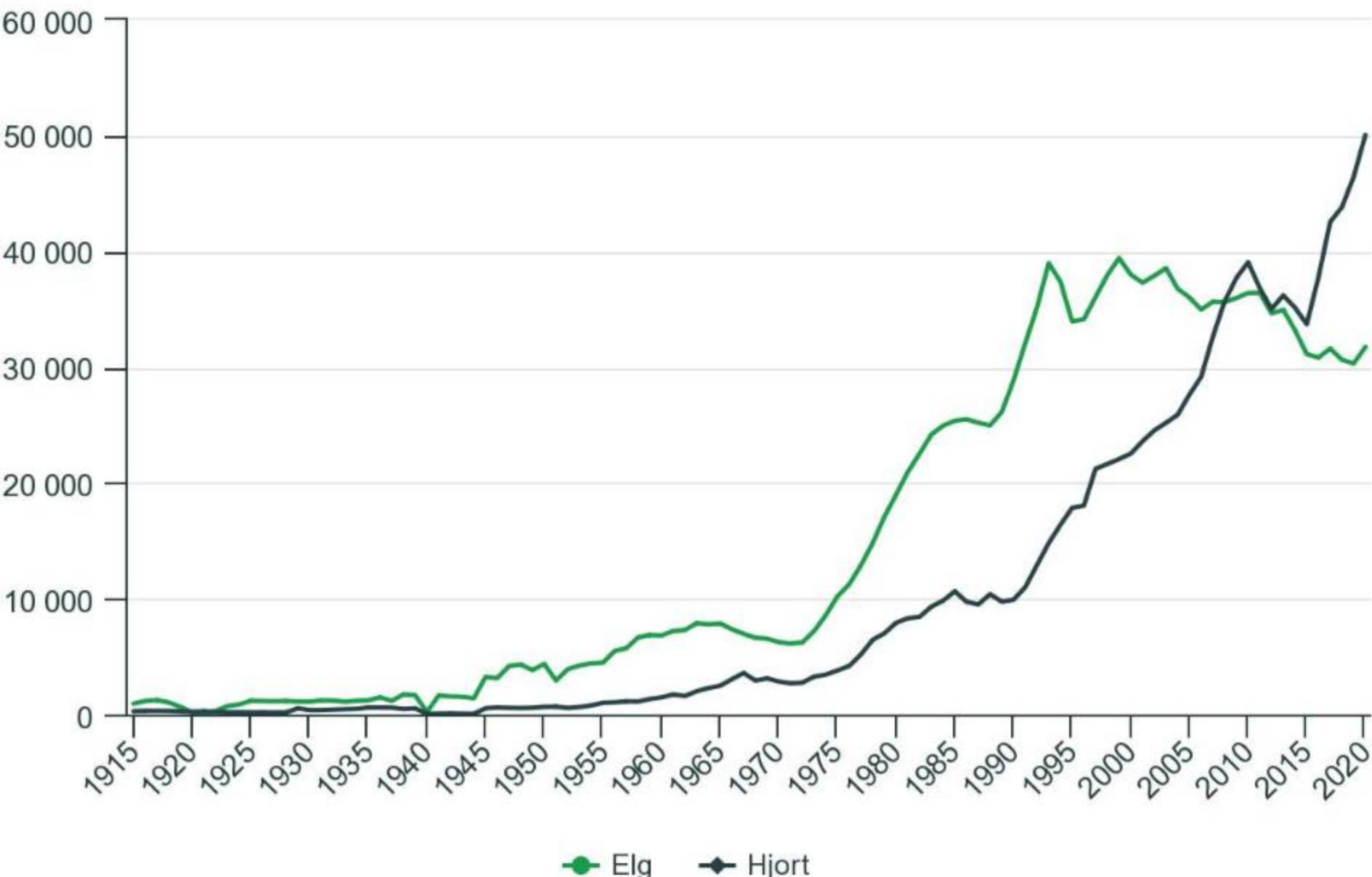

Norsk Hjortesenter
www.hjortesenteret.no

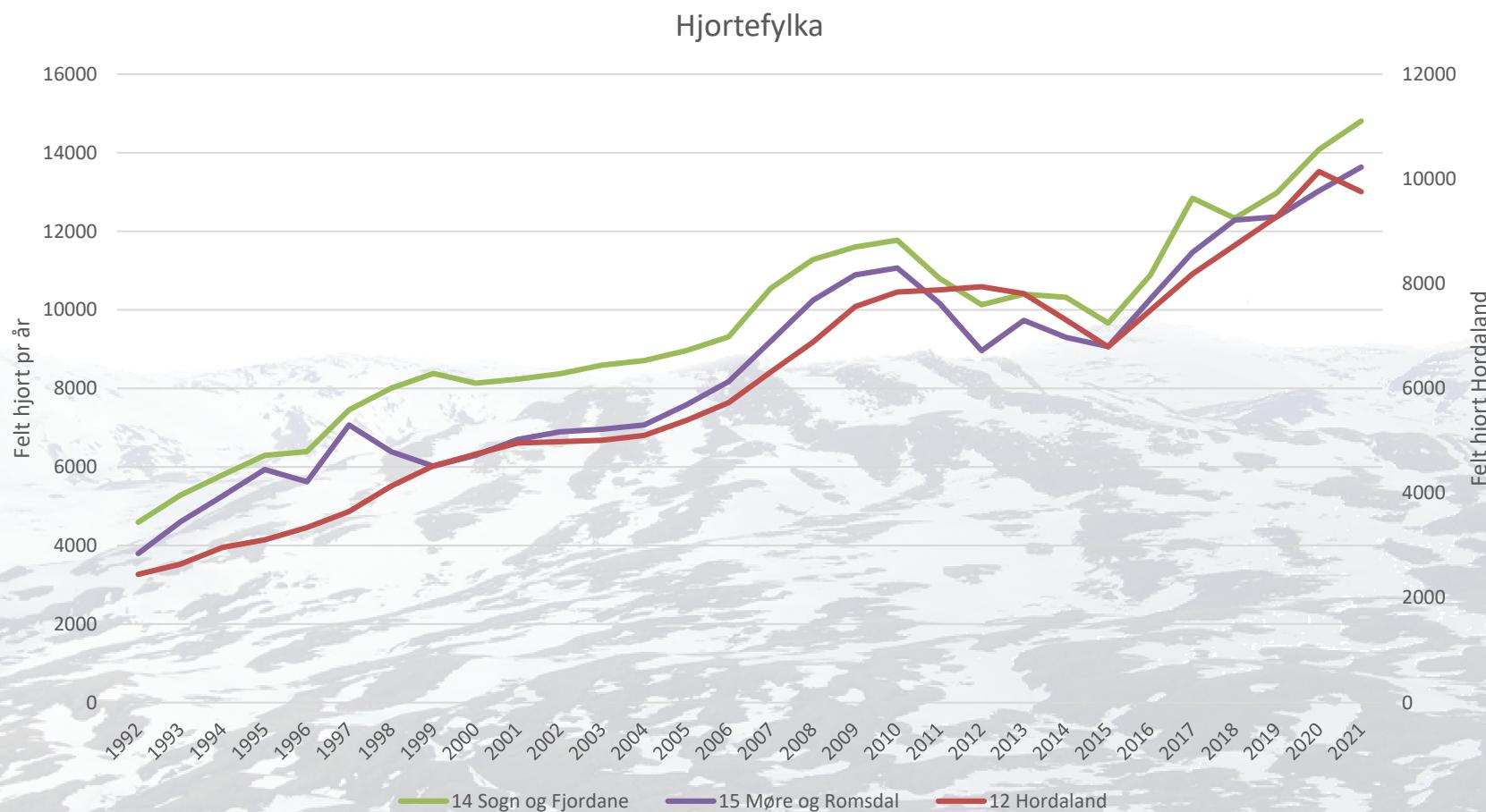

Figur 1. Felte elg og hjort i Norge. 1913–2020

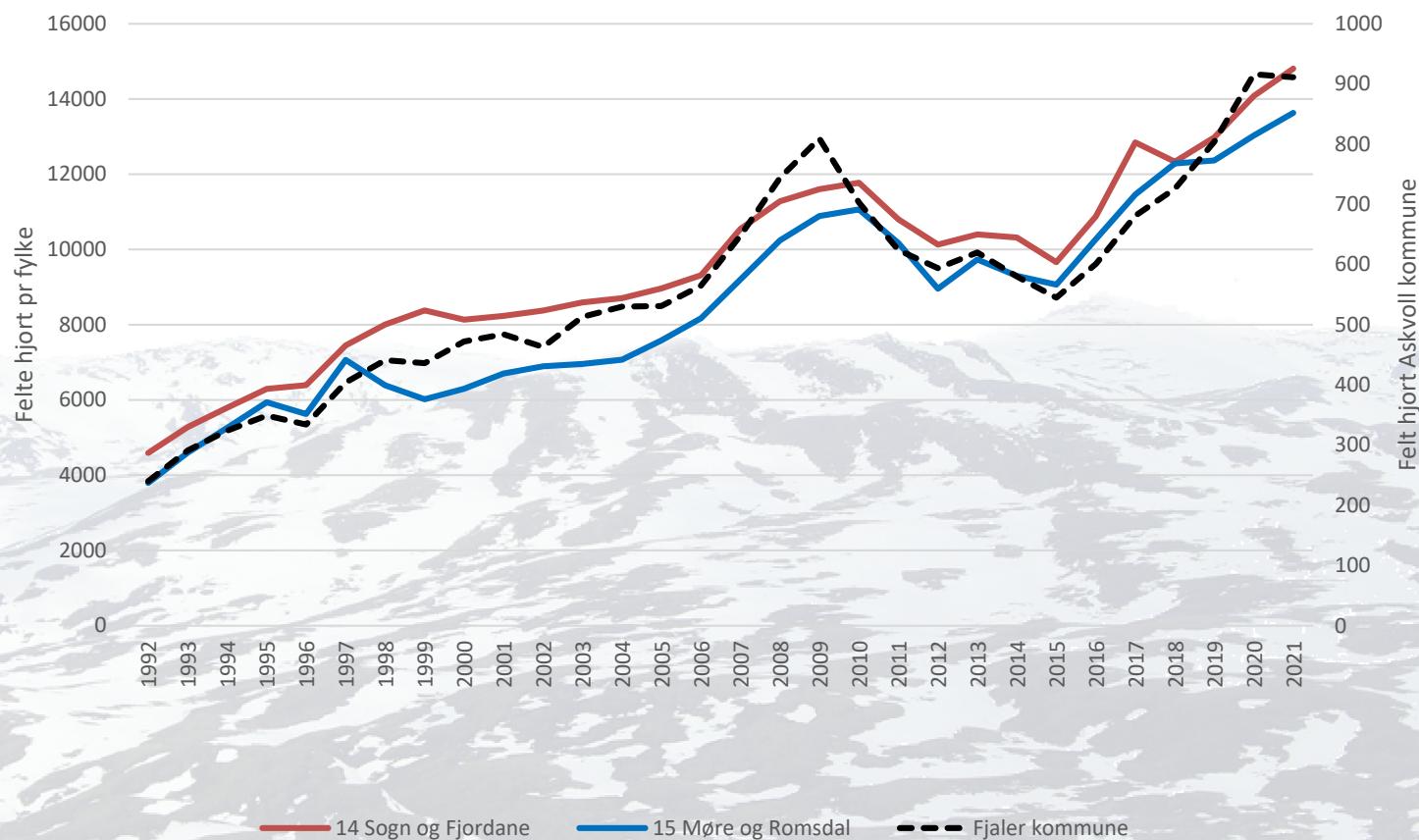

Kilde: Elgjakt og Hjortejakt, Statistisk sentralbyrå.

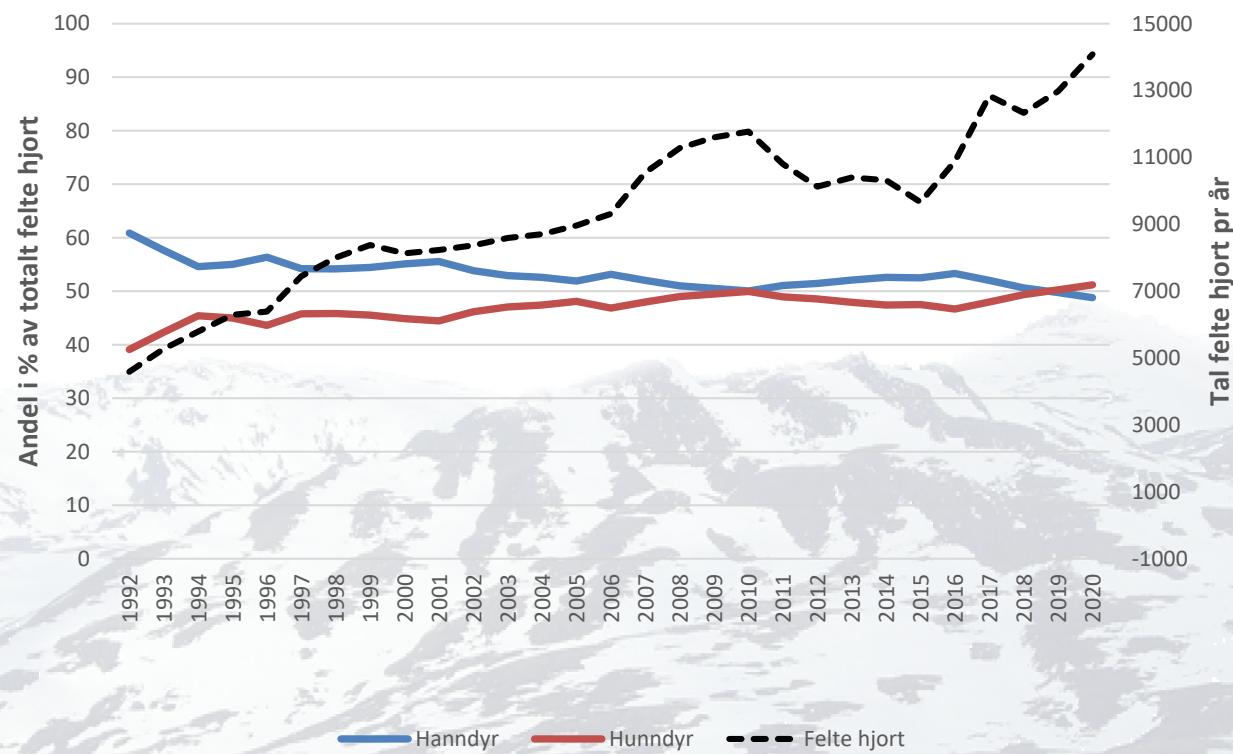
Felte hjort 1992 – 2021

Felte hjort 1992 – 2020

Kjønnsfordeling Sogn og Fjordane 1992 - 2020

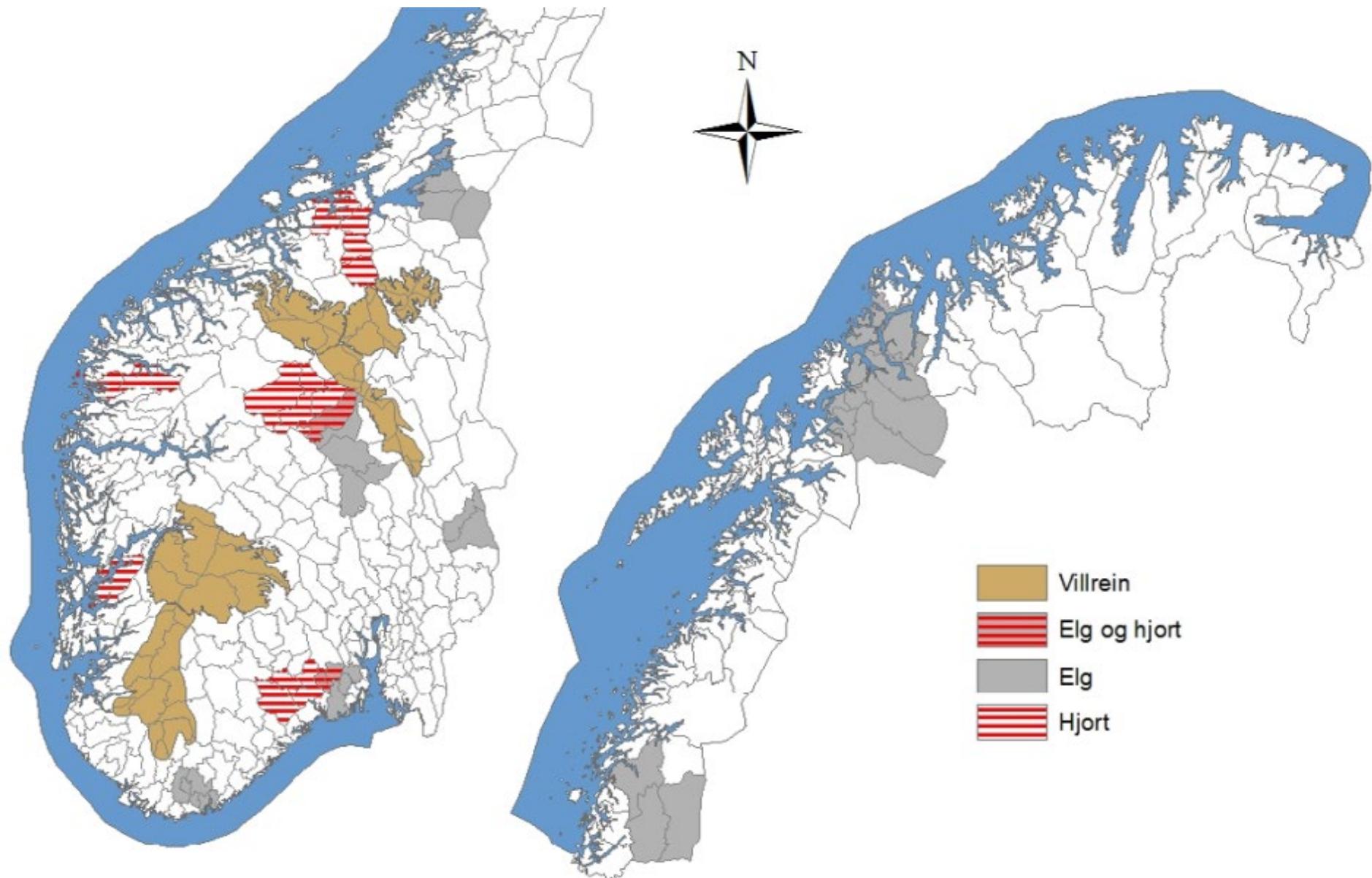

Overvakingsprogrammet for hjortevilt

- Samla inn kjevar og data frå felte dyr sidan 1991
- I tillegg ovariar frå voksne hodyr til 2011
- 3 regionar – Sør Trøndelag – SogF – Hordaland sidan starten
- F.o.m. 2012 - 2 nye regionar – Vestfold/Telemark og Oppland
- Har gjeve verdfull kunnskap om utviklinga i hjortebestandane i perioden

Overvåkingsprogrammet for hjortevilt

Resultat frå Overvakingsprogrammet

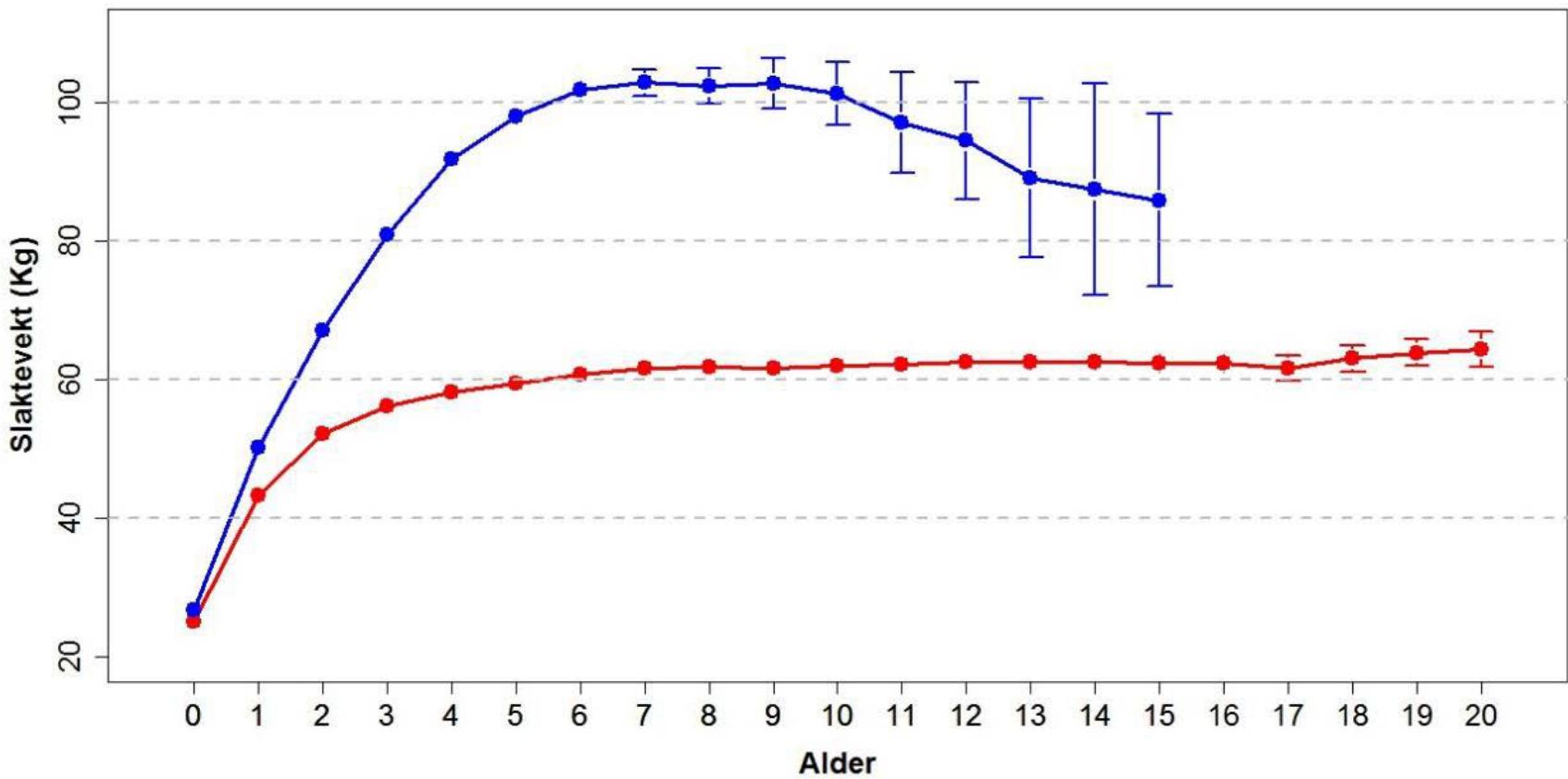
- Kraftig auke i bestandstettleik
- Slaktevektene har gått nedover
- Hjorten blir i dårlere kondisjon «slankare»
- Andel kalvande 2 åringar i gjn.sn. redusert fra 69 % til 31 % = 55 % reduksjon
- Dette heng direkte saman med kalvevektene

Kva påverkar så kalvevektene ?

- Kalvingstidspunkt
- Alder på produksjonsdyra
- Andelen eldre bukk i bestanden
- Beitekvalitet/konkurranse
- Vær/klima – årlege variasjonar
- Arv/genetikk – på lengre sikt

Gjsn slaktevekter

Rekonstruerte bestandar før jakt 2006

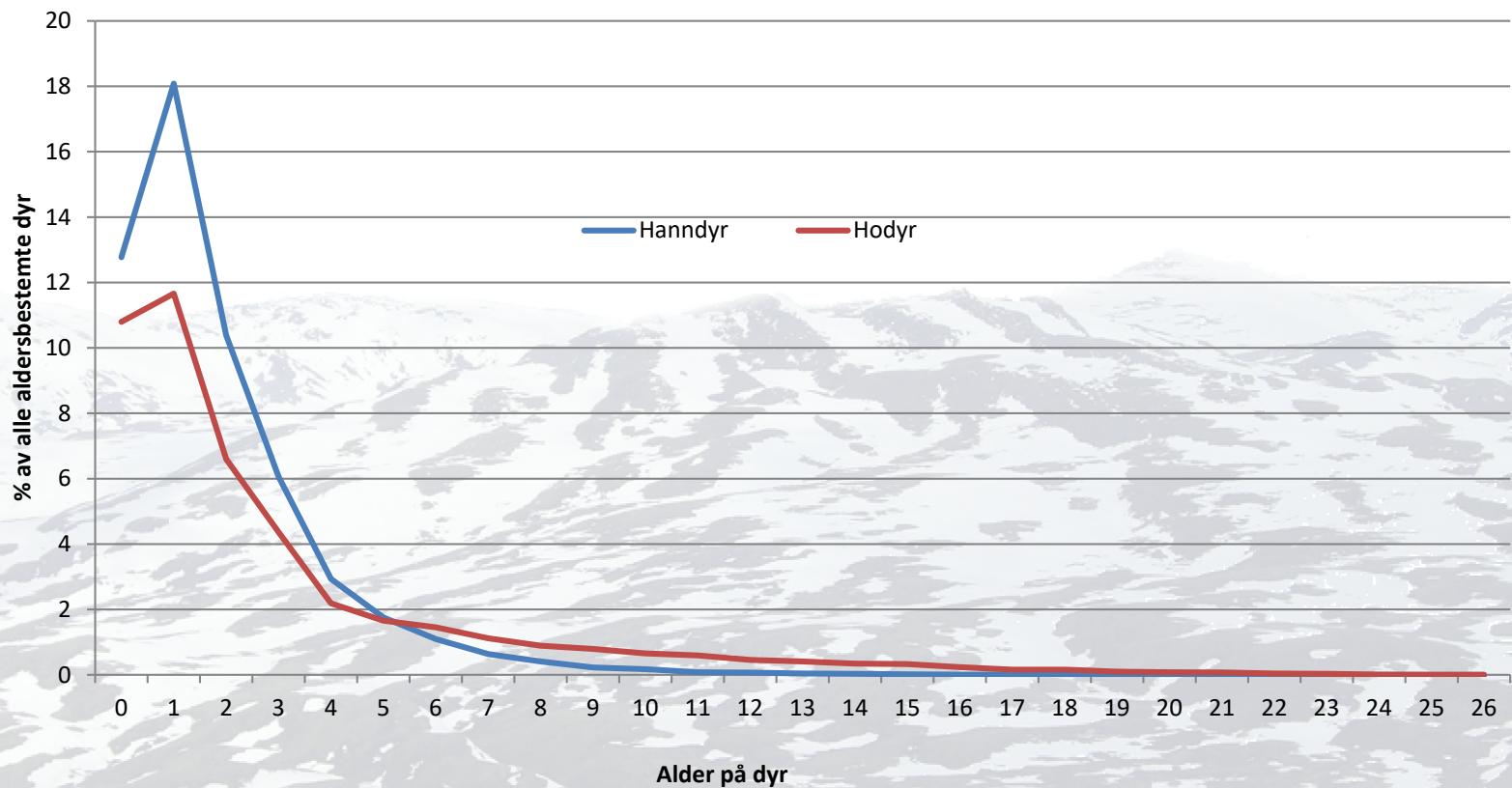
Kjelde: NINA rapport 571 – Framtidig forvaltning av norske hjortebestandar utfrodringar knytt til bestandstettleik og demografi

Overvakingsområde	Gjsn alder koller	Tal koller i bestand	Gjsn alder bukkar	Tal bukk i bestand
Kvinnherad	5,0 år	2334	3,4 år	633
Flora og Gloppen	5,2 år	2562	3,0 år	693
Hemne og Snillfjord	5,2 år	1352	3,0 år	431

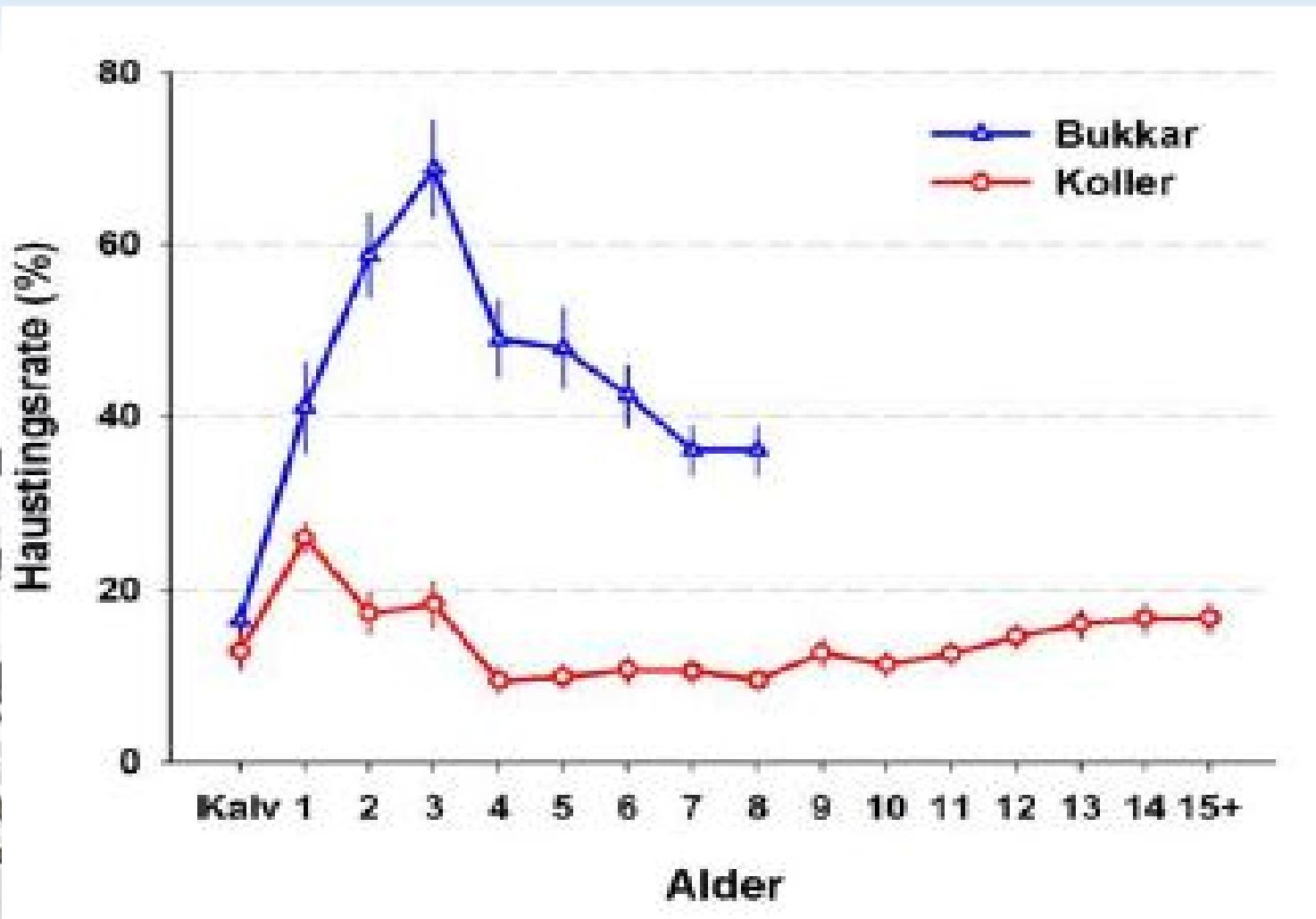
Gjennomsnittsalder og antal for dyr 2 år og eldre i bestandane før jakt i 2006.

Kvifor har det blitt slik ?

Aldersfordeling på 53 238 alderbestemte hjort i Bremanger, Flora, Gloppen og Stryn 1991 - 2018

Jakttrykk ulike årsklassar Sogn og Fjordane

Utfordringar i hjortebestandane på Vestlandet

- Låg gjennomsnittsalder på dei vaksne dyra
- Før på mange «uproduktive» dyr gjennom vinteren
- For lite vaksne hanndyr

- Sein kalving – lågare slaktevekter
- Dårlegare reproduksjon mindre robuste bestandar

Kan vi påverke hjortebestandane?

- Minst 85 % av hjorten dør av ei kule
- Jegerane bestemmer såleis kva som går igjen i skogen
- Jakttuttak kan påvirke bestandsstruktur og arvelige eigneskaper langt raskare enn ved naturleg seleksjon i intakte økosystem
- Kanskje ikkje alltid dei rette dyra som fell?
- Krev samordna forvaltning for større område

Litt om kalvar

- Slaktevektene betydelig lågare enn tidleg – 90 tal
- Berre 11 – 12 % av kalvane vert felt som kalv
- Auka alder hanndyr = meir hannkalvar
- Auka kroppsvekt hanndyr = meir hannkalvar
- No ei overvekt av hokalvar i alle overvakingsregionane på Vestlandet
- Heng saman med både bestandstettleik og alder på dei vaksne dyra

«Naturlege» bestandar i inntakte økosystem

- Kalvar :
 - størst dødelighet blant kalvar
 - lågast på rangstigen i høve mat.
 - «Unaturlig» med mykje kalv i vinterbestaden
- Kan nesten skyte ubegrensa med kalv
- Bukkar
 - minst utsett for predasjon
 - øvst på rangstigen i høve mat.
 - mest ettertrakta jaktobjekt
 - kan ha stor dødlighet i strenge vintrar
- Vi må skyte mindre bukk enn vi har gjort

Rollene i hjorteforvaltninga !

- Kommunane skal setje rammene gjennom forvaltningsmål.
- Grunneigarane skal drive forvaltninga gjennom bestandsplanar.
 - Praktisk og finansielt ansvar som står i forhold til deira eksklusive rett og økonomiske interesse.
 - Organisere seg i einingar i samsvar med leveområde.
 - Målretta forvaltning gjennom bestandsplaner.
- Jegerane er reidskapen for å gjennomføre planane.

VI HAR KUNNSKAPEN

- Ta den i bruk !
- Organisering
 - Må dra lasset saman, ikkje kvar for seg
 - Styring ved målretta tiltak
 - Bestandsplan
- Forskriftsverk
 - Bestandsplanområde
- Finansiering
 - Kommunale viltfond
 - Eigne midlar?

Gjer det enkelt !

- Skyt meir kalv
- Skyt mindre bukk
- Skyt mindre spissbukk

- Auka gjennomsnittsalder
- Betra kjønnsbalanse

- Stabil reproduksjon og god kondisjon
- Kontrollerbare bestandar

Bestandsplanområde

- 2 eller flere vald kan samarbeide om bestandsplan – forpliktande, skriftleg
- Valda treng ikke fysisk henge sammen
- Må tilfredsstille arealkravet på 20 ggr
- Valda består som sjølvstendige einingar
- Kan flytte fellingsløyver mellom valda

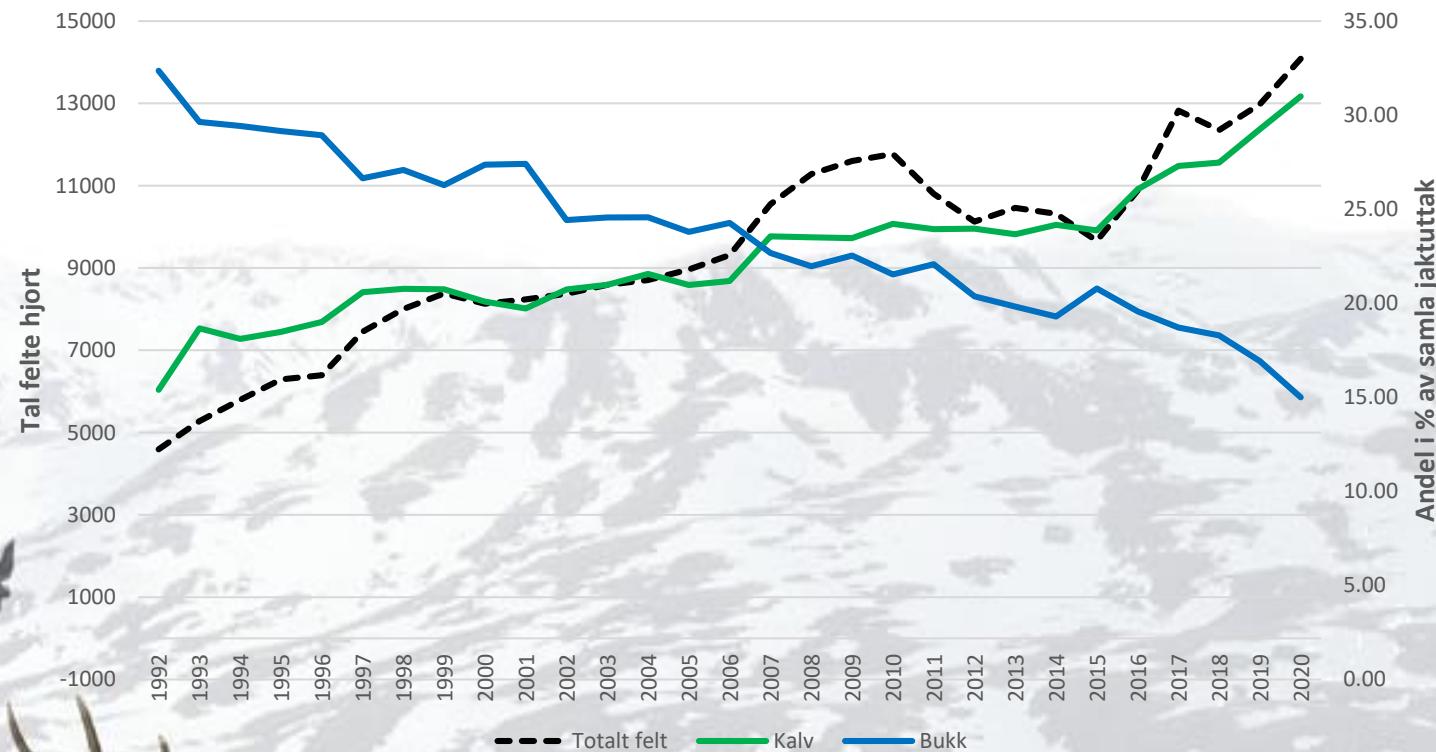

Kva er ein bestandsplan

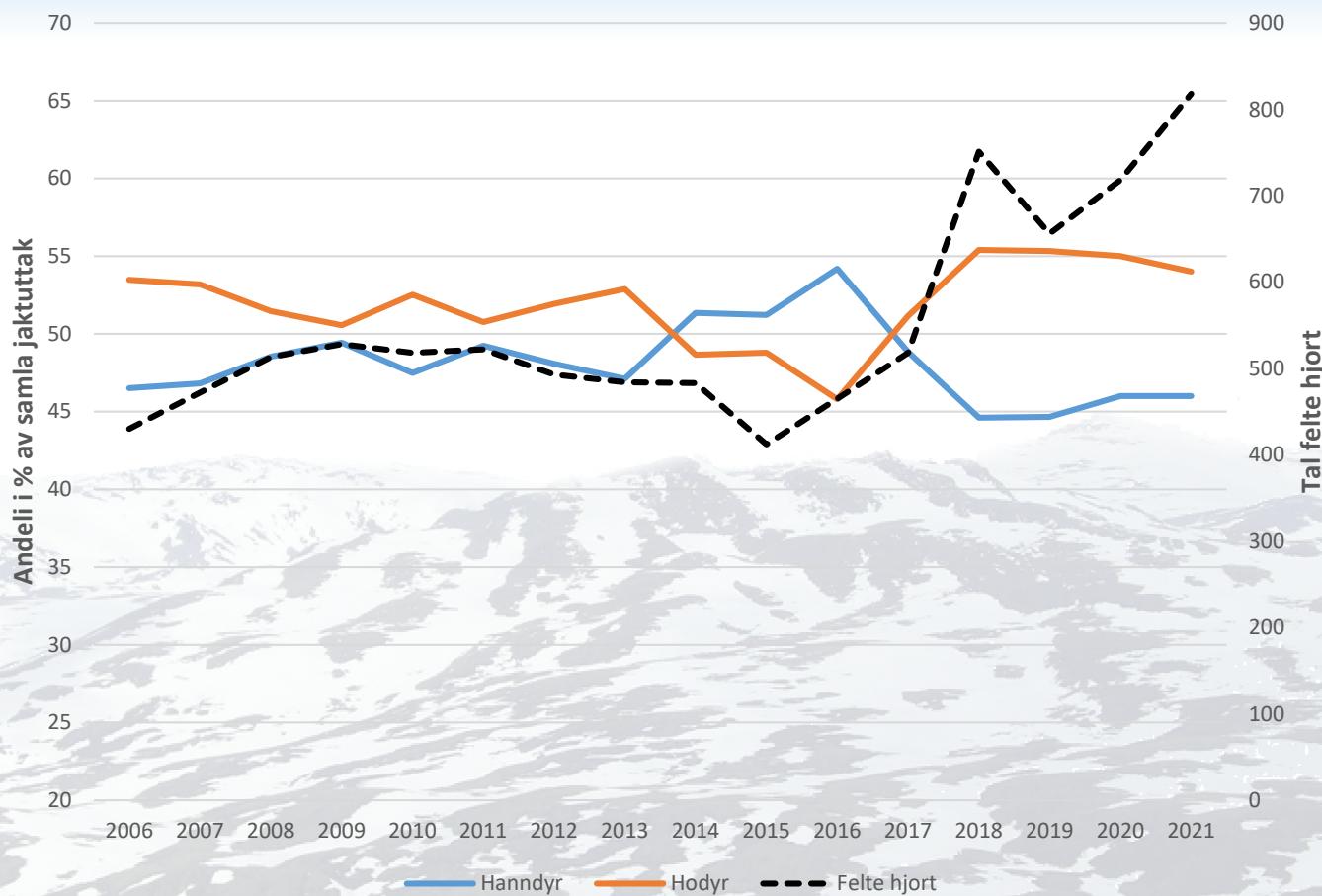
- Fleirårig (maks 5 år) plan for avskytinga
- Hovudmålet er å kunne drive ei bestandsretta avskyting/forvaltning
- Får fellingsløyva tildelt som valfrie dyr
- Kan flytte løyver mellom jaktfelt innan valdet og mellom vald i bestandsplanområdet
- Kan og overføre ein del av fellingskvoten frå eit år til eit annna
- Skal kunne oppnå fleksibilitet i avskytinga for å nå måla i planen

Samarbeid nyttar!!!

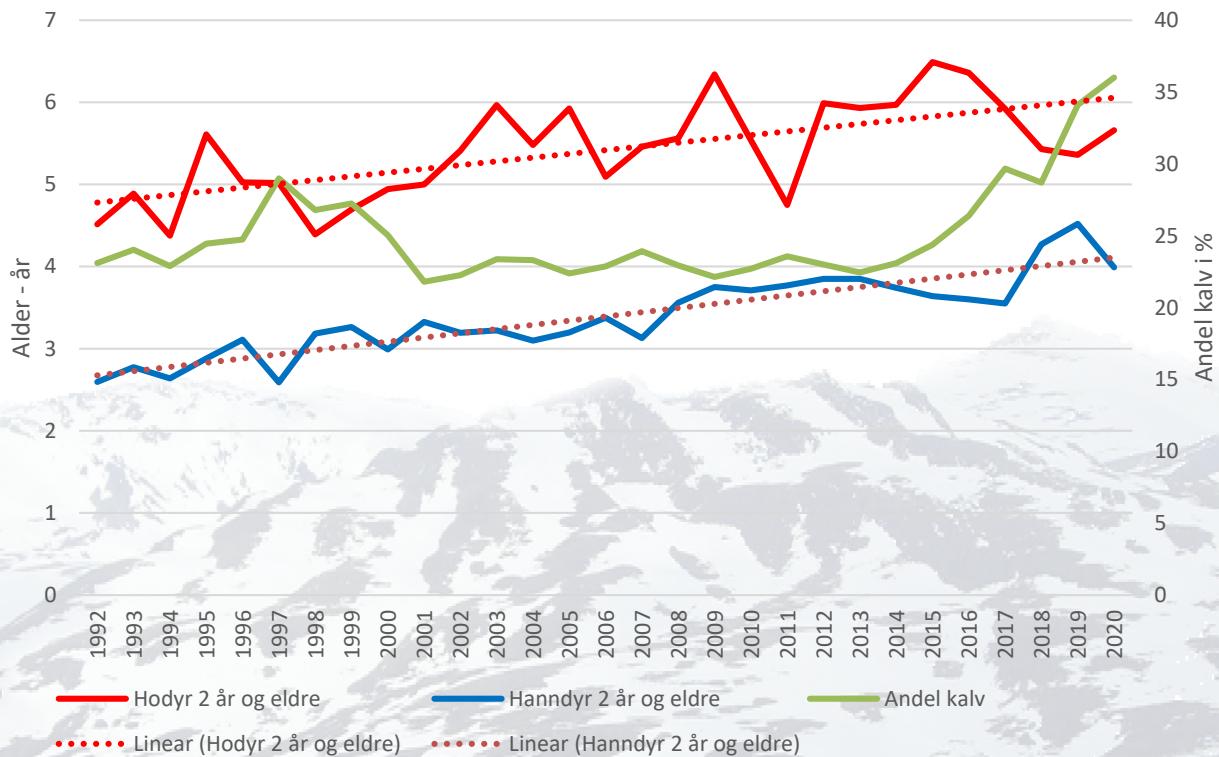
Sogn og Fjordane 1992 - 2020

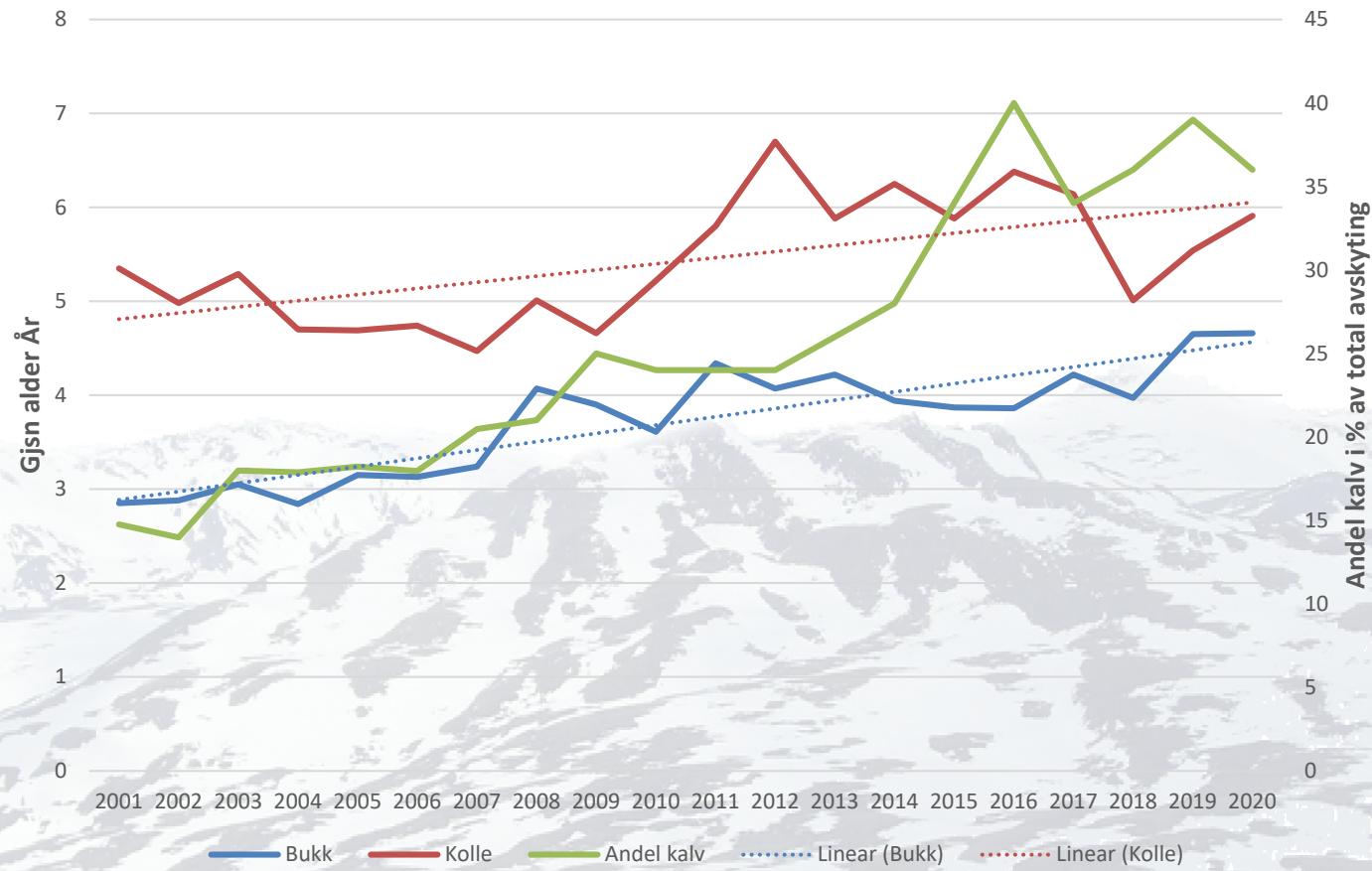
Kjønnsfordeling i jaktuttak - Askvoll

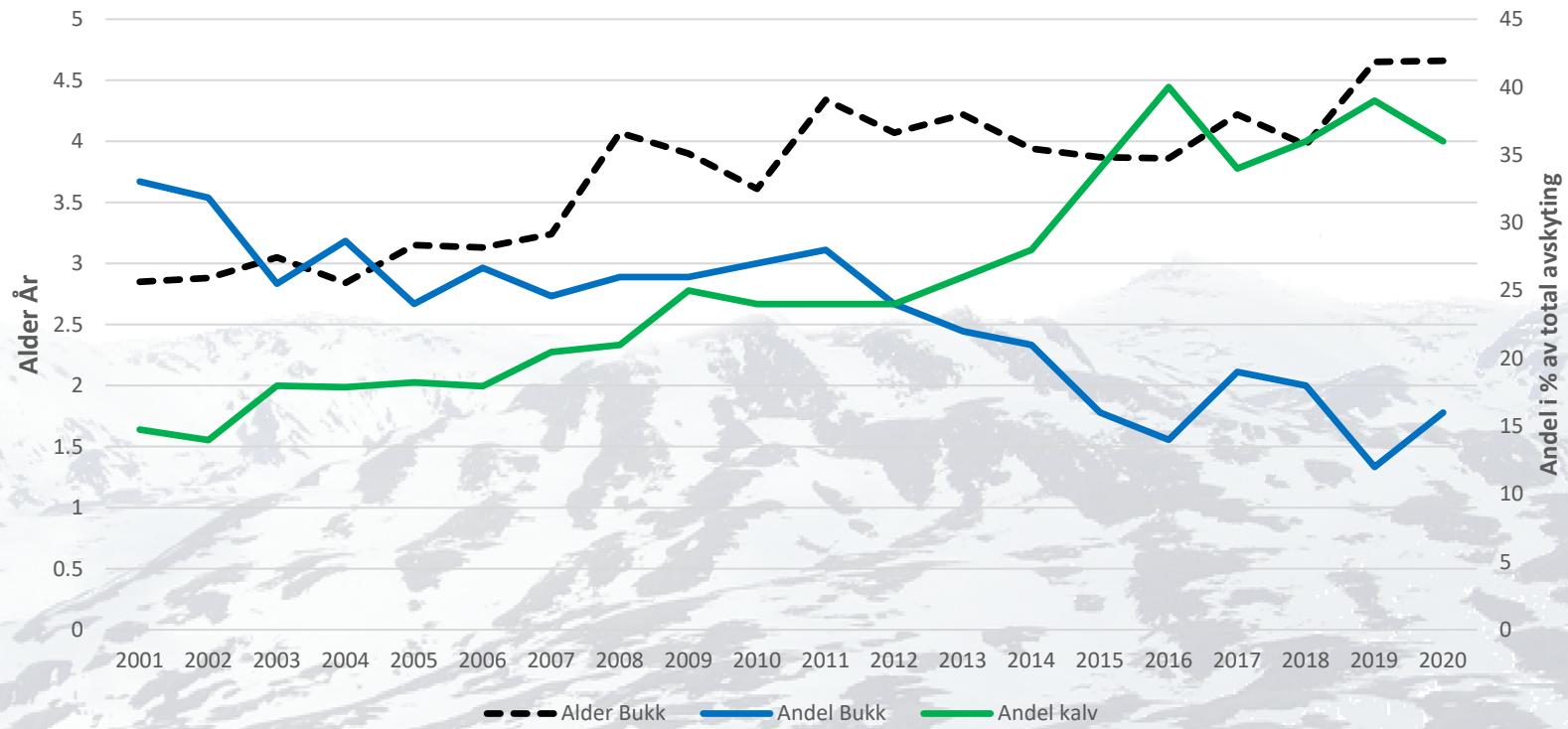
Gjsn alder felte dyr 2 år og eldre Flora

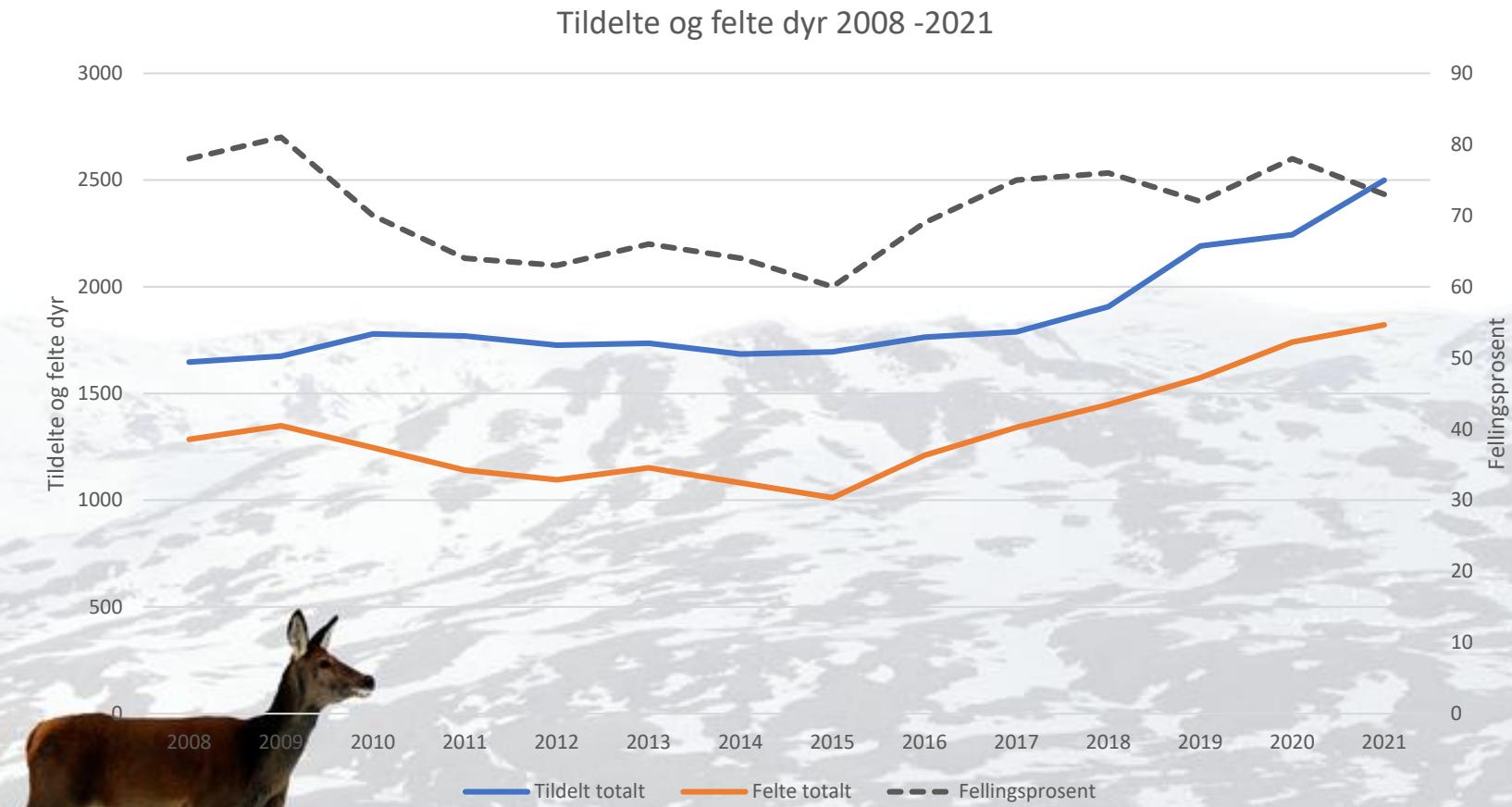
Gjsn alder felte dyr 2 år og eldre Bremanger

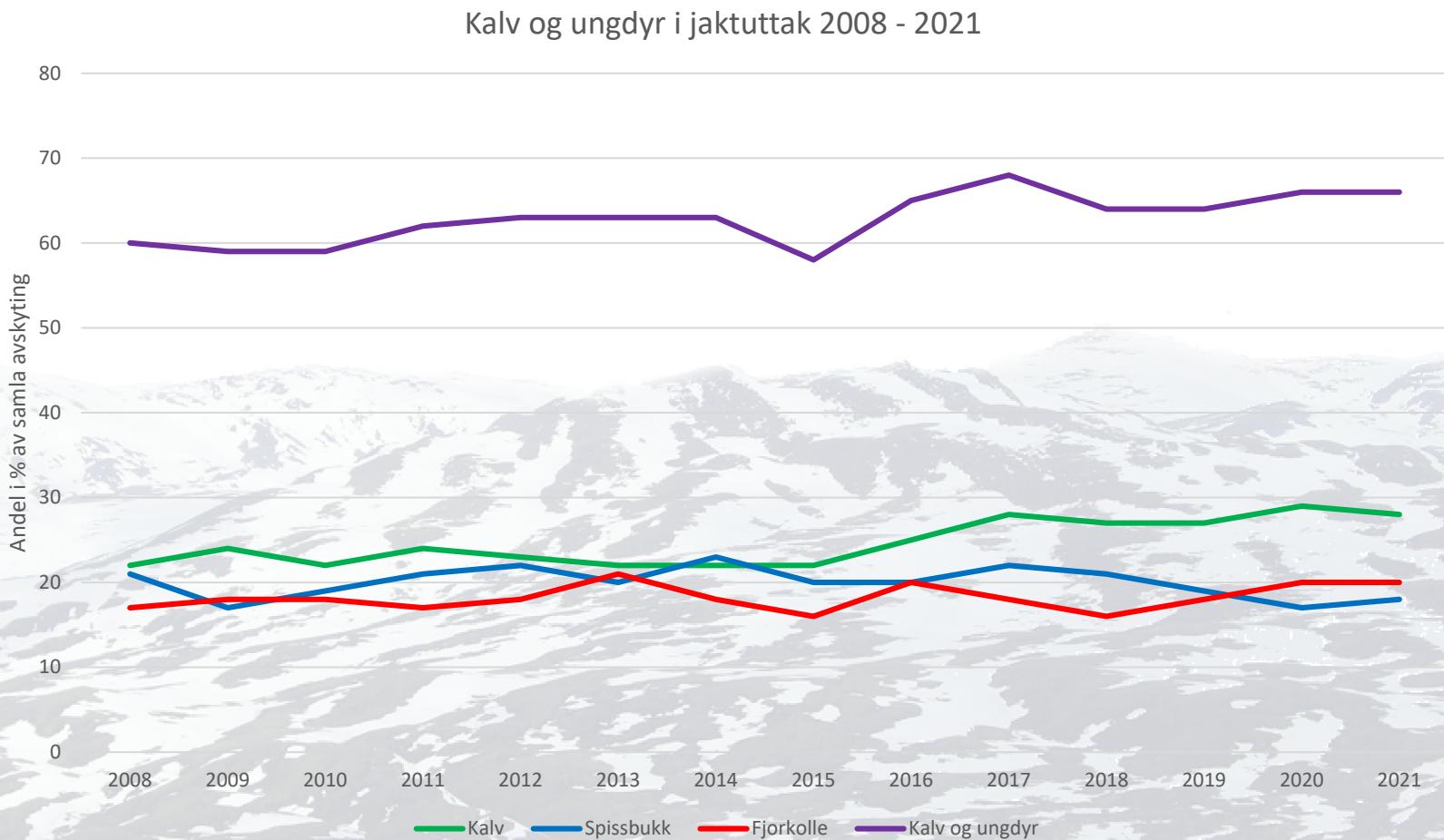
Bukkar - Bremanger 2001 - 2020

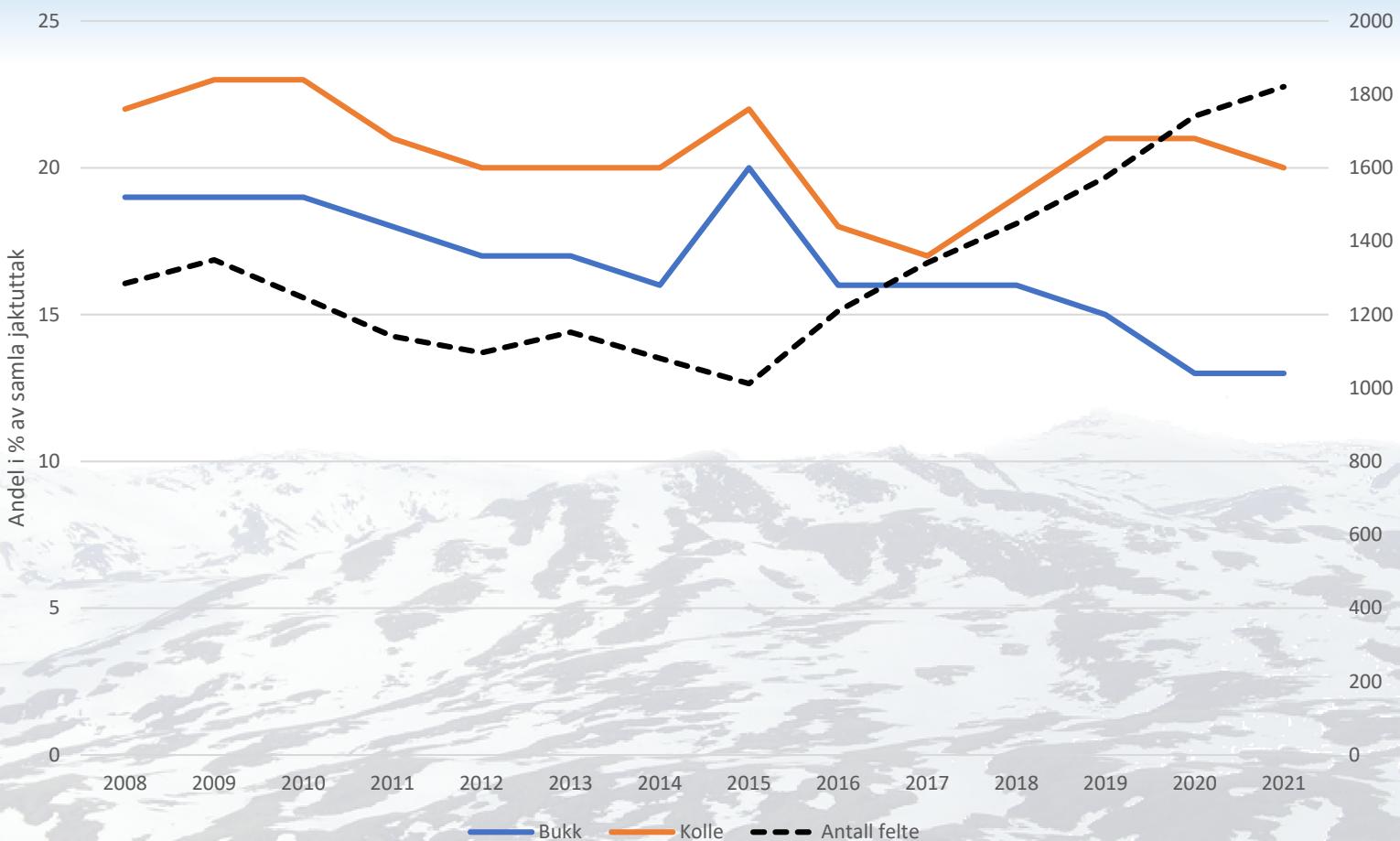
Tildelt og felt hjort YSSB 2008 - 2021

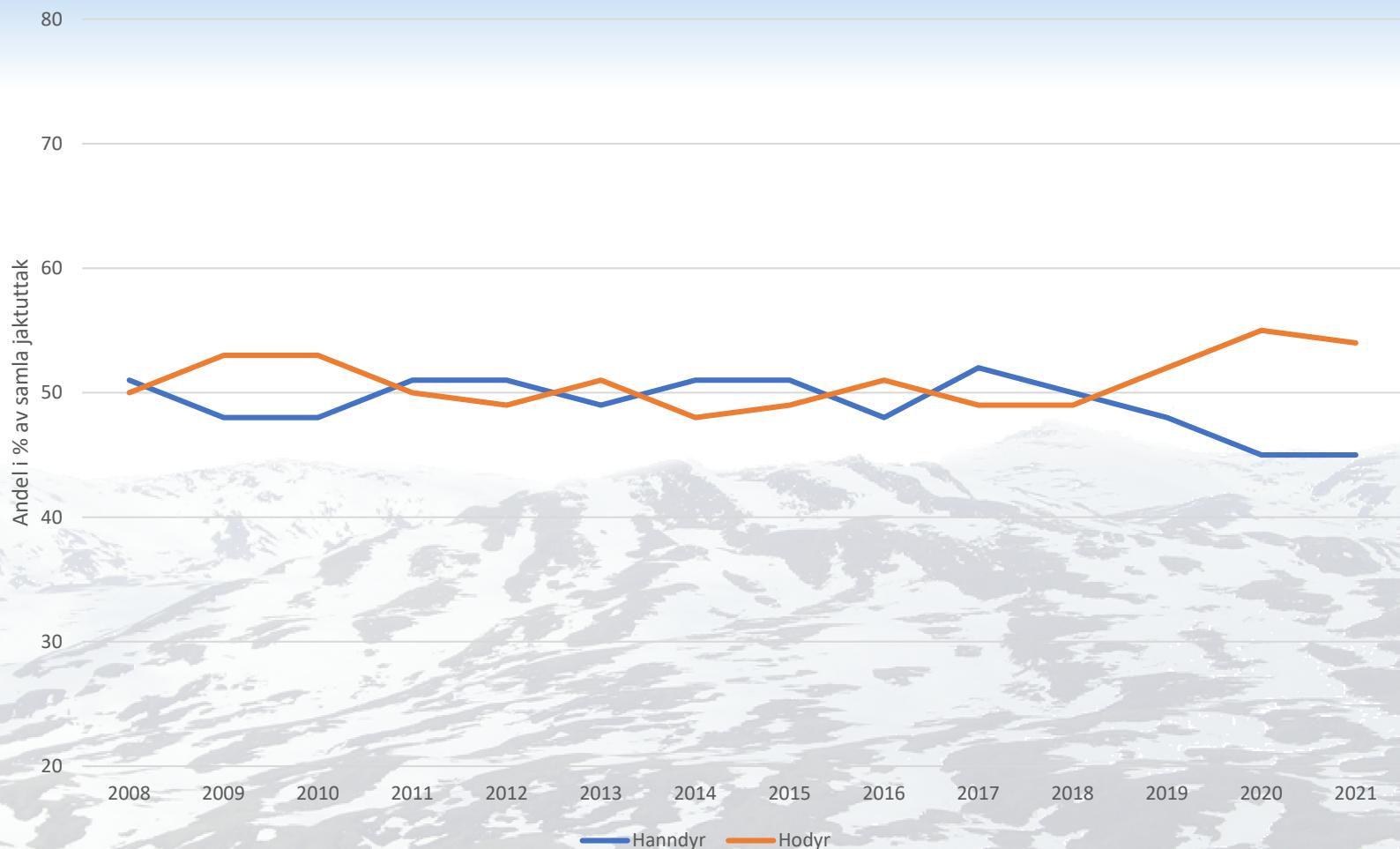
Andel kalv og ungdyr i jaktuttak

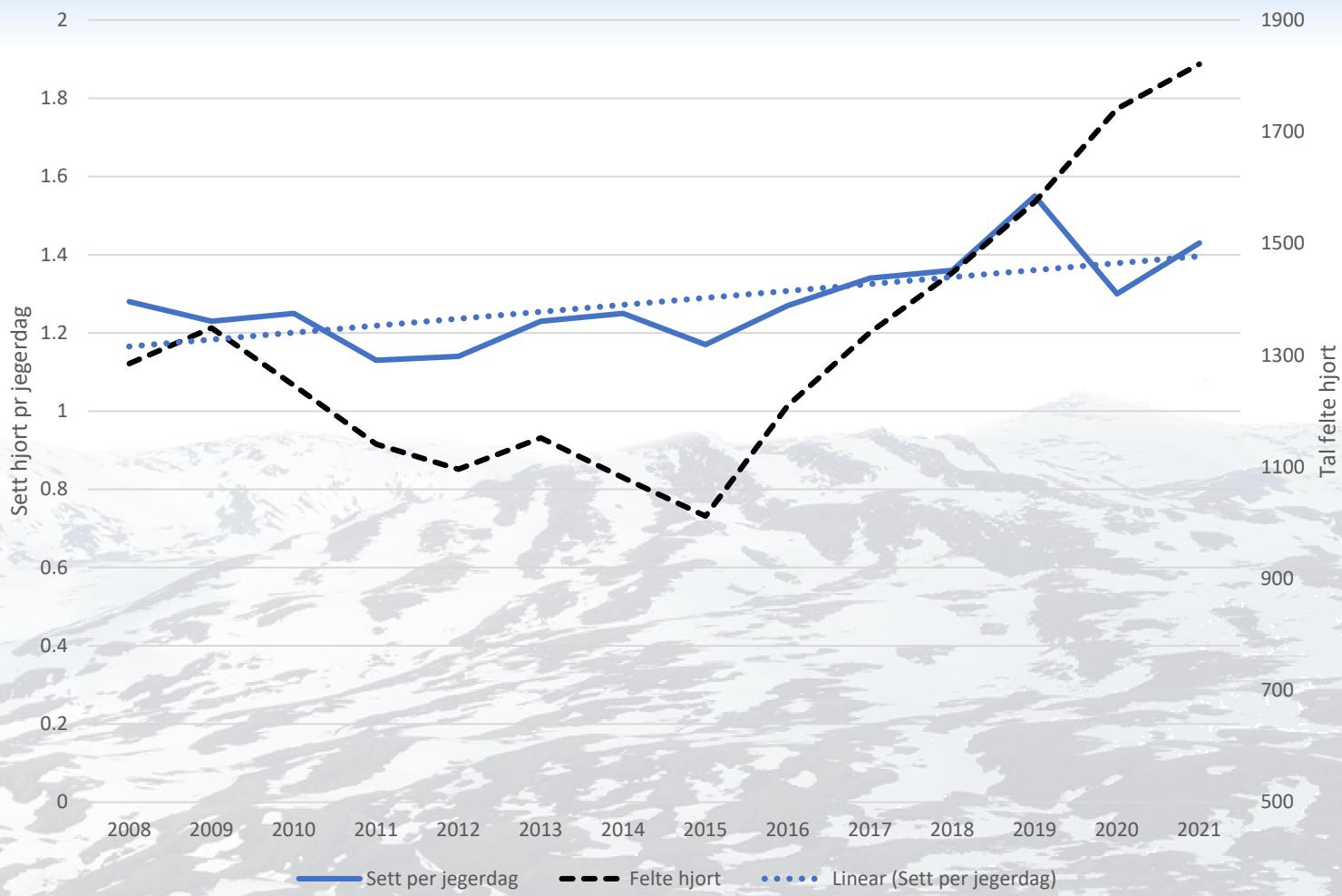
Andel eldre dyr i samla uttak 2008 - 2021

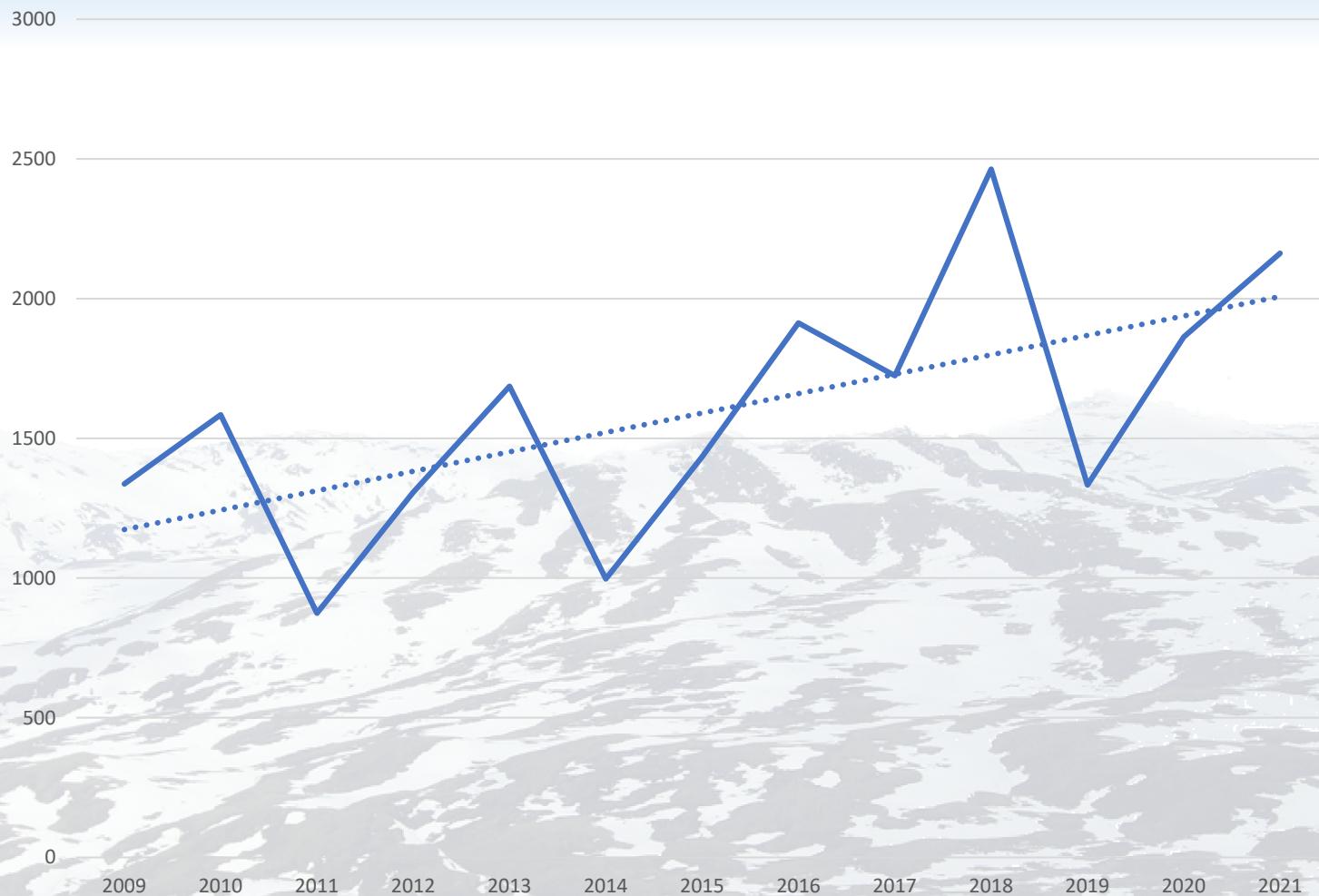
Kjønnsfordeling samla jaktuttak 2008 - 2021

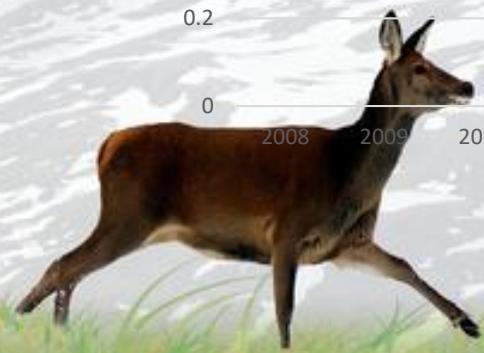
Sett hjort pr jegerdag i utmark

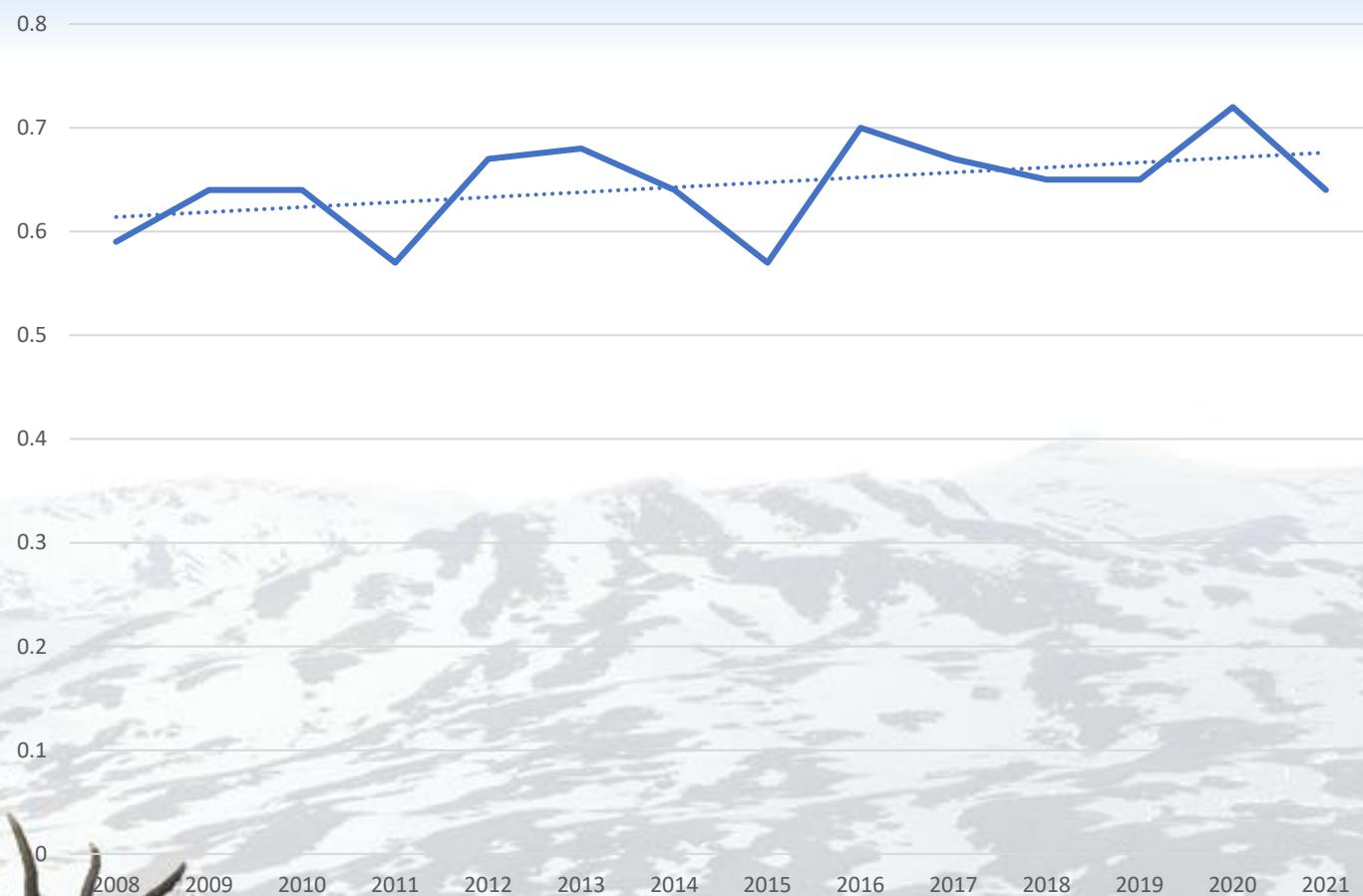
Vårteljing Hyllestad og Høyanger

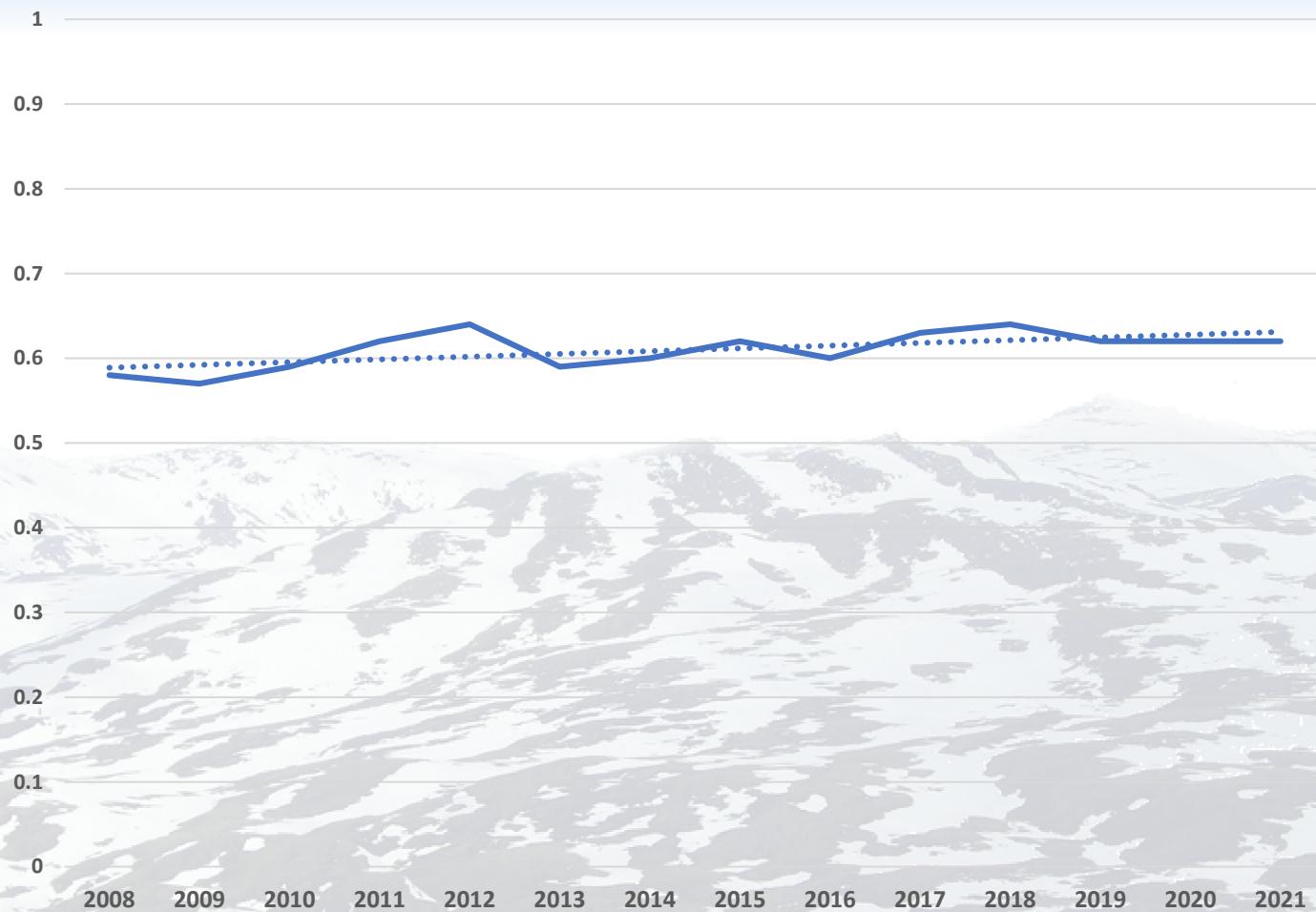
Sett kolle pr bukk

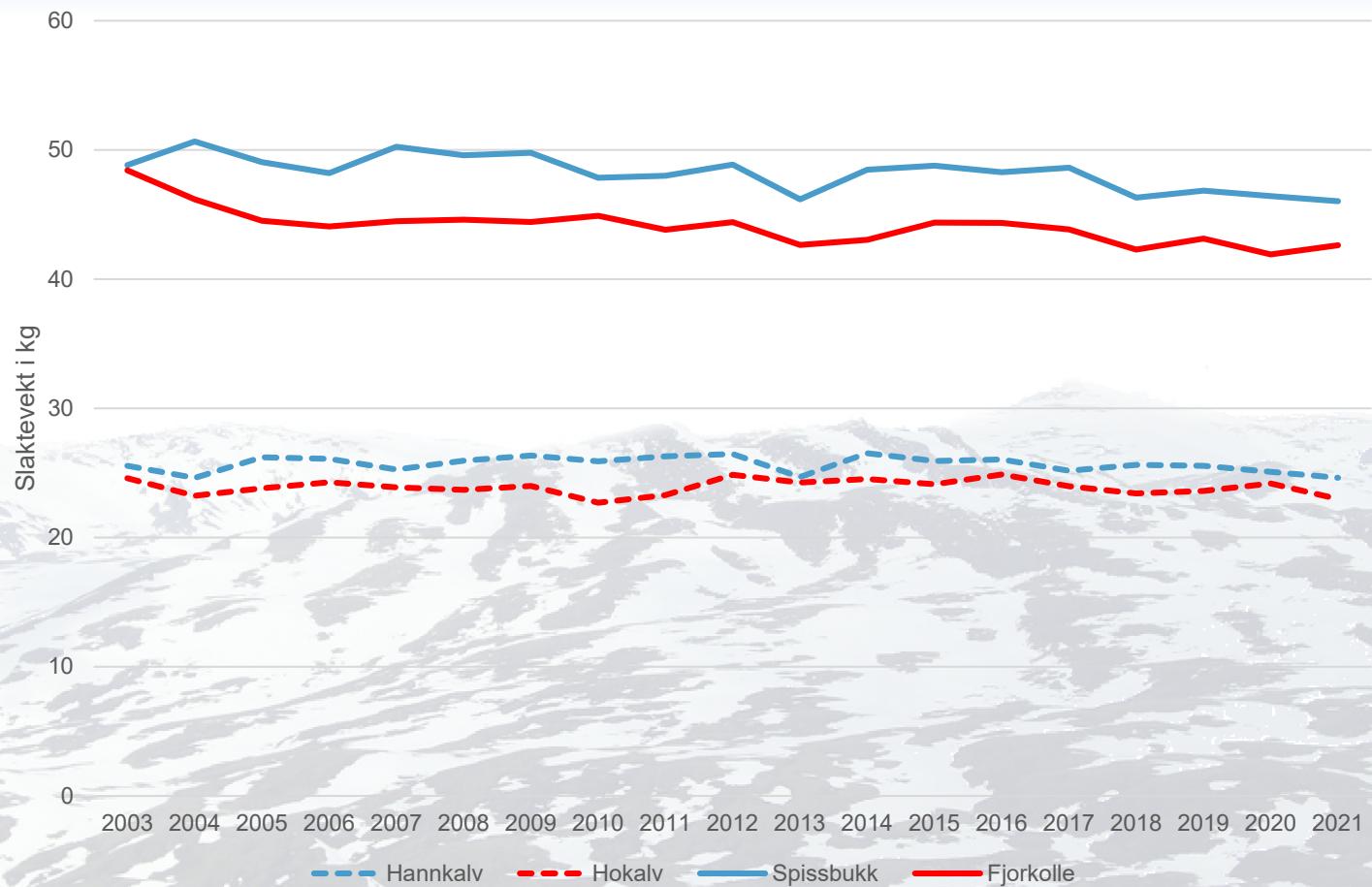
Sett spissbukk pr bukk

Sett kalv pr kolle

Gjsn slaktevekter kalv og yngdyr YSSB

Bestandsplan YSSB 2022-2024

Hovudmål:

- Redusere bestandsstorleiken
- Redusere omfang av beiteskader
- Produktiv og robust bestand:
 - Betra kjønnsbalanse
 - Auke gjennomsnittsalder
 - Meir vaksne hanndyr
 - Auka slaktevekter på sikt

Tiltak

- Auka totaluttak
- Auka tildeling naudsynt for å nå dette
- Større andel kalv og ungdyr i uttaket
- Avskytingsplan
 - Minst 70 % kalv og ungdyr herav minst 35 % kalv
 - Maks 15 % spissbukk
 - Maks 15 % bukk – kan skyte spissbukk i staden
 - Overvekt av hodyr

Takk for meg !

